

Heltborg Mølles fredning i 1950

Heltborg gl. mølle v/Ejner Madsen, Landevejen 55, Heltborg, 7760 Hurup

Niels Stauersbøl nedskrev på sine ældre dage erindringerne om Heltborg Mølle, der skulle rives ned, men som han købte og fik fredet og de problemer, der var ved istandsættelsen.

En morgen, da jeg skulle til Boddum på tømrerarbejde, mødte jeg vognmand Magnus Kristensen, der fortalte, at han næste dag skulle ned til møllen, som skulle rives ned og bruges til pindebrænde. Det var cementstøber Nicolajsen i Heltborg, der ejede møllen, men det kunne ikke længere betale sig at holde denne i gang. Otto Nielsen, der var møllerkarl i nogle år, fortalte, at der kun kom 800 tdr. korn til formaling årlig. Betalingen var 1 kr. pr. tdr., og de 800 kr. strakte ikke til nye sejl og anden vedligeholdelse. Så

købte jeg møllen af Nicolajsen for 600 kr. Jeg begyndte derefter at reparere den. Hatten var meget utæt, en del af den blev fornyet og tækket med vandtæt, tjærefri pap, mange spån og en del brædder til loft over kælderen blev fornyet. Jeg talte med købmand Nielsen og 12 - 14 andre, der ville være med til at ofre 3000 kr. på istandsættelsen.

Vi henvendte os til fredningsnævnet for at få det til at overtage møllen. Dette blev afslået med henvisning til, at de havde så meget at arbejde med. De bad os om selv at gøre en indsats vedrørende møllen. Vi gjorde nu det bedste, vi kunne i 4-5 år. Gælden var vokset til 3000 kr. Købmand Nielsen kom med den ide, at vi lod

Platte med motiv af Heltborg Mølle. Foto: Chr. Christoffersen.

møllen brandforsikre som møllebarak, hvilket var en del billigere. Derefter måtte vi ofre endnu 3000 kr. mere på møllen. Flere og flere fik andele i møllen ved medlemsskab, for hvilket de betalte 15 kr. om året, og vi gjorde, hvad vi kunne for at holde møllen nogenlunde vedlige. Otto Nielsen var en brav hjælper. En dag fortalte Otto Nielsen, at han i det stille vejr hørte, at mølleren, der boede lige overfor, var død. De havde et par køer, der skulle på græs, og det kneb for enken at styre disse lidt ustyrlige køer. Hun sagde da til køerne: "I sku' gyvtes sku' i - så var i et så kovte".

Sådan hengik nogle år. Der havde været en toldkop af kobber på møllen, men det forlød, at den var solgt til en jernhandler. Jeg besøgte nu møllerkonen, som boede i Bedsted, for at spørge, om hun kunne oplyse noget om, hvor toldkoppen

befandt sig. Svaret var desværre negativt. Senere, da jeg atter var i Boddum at lave tømrerarbejde på en gård, ville jeg knap tro mine egne øjne. Der stod 2 tøndes med grutning og i den ene lå den kobbertoldkop, som vi manglede til Heltborg mølle. Gårdmanden blev tilbudt en ligeså god af eg, men det kunne han ikke tænke sig. Næste dag blev jeg tilbudt toldkoppen imod at lave en tilsvarende i træ, men på den betingelse, at den ikke måtte sælges, men kun gives til møllen. Grunden var, at vi lige var begyndt at handle med antikviteter. Jeg var glad for de ord, og møllen fik sin toldkop, hvilket er noteret i møllebogen. Jeg fæstede den til én af kværnene med lænker og lås. Senere blev toldkoppen opbevaret hos formanden. Der er også blevet fremstillet en platte med møllen på i anledning af købmand Nielsens jubilæum. Han fik under første verdenskrig lavet mel på møllen, da der var stor mangel på dette.

Niels Stauersbøls sidste bemærkning er en stor tak til dem, der arbejder videre med møllen og dens bevarelse.

En tilføjelse senere, den 25. marts 1984:

Toldkoppen stammer fra den gamle Bjørndal Mølle på Thyholm, beliggende nær Uglev. Thylands Bank forærede 200 kr. til møllen. Det gik herefter godt. En stor del af beboerne er nu med til at bevare Heltborg Mølle.

Niels Stauersbøl var født 10. januar 1896 i Gettrup, søn af Laust Stauersbøl (se Sydthy Årbog 1984), han døde i Hurup 16. februar 1985.

Kilde: Sydthy Årbog 1987, side 13-15.